

BREMEN HANNOVER MÜNCHEN

STROOP DE MOUWEN OP!

Niet alleen hier zijn we klaar om de mouwen op te stropen en de economie op gang te brengen, ook onze oosterburen kunnen niet wachten om *zu Normalität zurück zu kehren*. Reden voor Christian Clerx om drie Duitse steden en hun locals uit te lichten. Zo raak je niet alleen geïnspireerd voor je volgende stedentrip zodra we weer de grens over mogen, maar proef je ook van het inspirerende lokale ondernemerschap in tijden van crisis. "Dit keer geen tips uit eigen hand, maar juist die van de locals, geheel in lijn met het credo van de crisis: *Support your locals*." Benieuwd naar nog meer lokale verhalen? Vanaf 1 juli staan op CityZapper.com dertig locals uit Duitse steden en regio's centraal.

TEKST CHRISTIAN CLERX

Local: Johann Dallmayer
Onderneming: NORK
Info: Thisisnork.com

Bremer Ratskeller.

Weserpromenade.
© Jonas Ginter

Markthalle Acht.

BREMEN

Bremen is het bruisende hart van Noordwest-Duitsland. De Hanzestad staat vooral bekend om de sprookjes van de gebroeders Grimm en bezienswaardigheden als het stadhuis en de kathedraal. Maar Bremen heeft meer te bieden. In gesprek met Johann Dallmayer ben ik in de alternatieve wereld en mooiste plekken van Bremen gedoken. Johann is eigenaar van schnapsdistilleerderij NORK. Samen met drie vrienden wilde hij het imago van de zogeheten 'Korn' (maïsschnaps) in een modern jasje steken. Door de licht moutige smaak is de NORK-schnaps milder, maar tegelijkertijd ook karaktervoller dan andere schnaps. Er stonden veel evenementen op de planning om de schnaps bij het grote publiek bekend te maken. Helaas moesten die door corona worden uitgesteld. Vol goede moed heeft hij wel al plannen op de plank liggen voor pop-up bars in winkels, proeverijen en andere evenementen. Johann deelt maar al te graag zijn favoriete tips en plekken.

Dorint Park Hotel Bremen

Midden in het Bürgerpark vind je het Dorint Park Hotel Bremen. Dit vijfsterrenhotel is gevestigd in een prachtig oud gebouw dat stamt uit 1912 – als je niet beter weet, zou je denken dat het een oud paleis is. Het hotel bevindt zich op tien minuten wandelen van het oude stadscentrum. Tijdens een avondwandeling kun je de talloze lichtjes aanschouwen die het hotel versieren. Een magisch schouwspel door de reflectie in de fontein.

HOMMAGE-HOTELS.COM

Bremer Stadsmuzikanten

Wanneer je in Bremen bent, moet je de Bremer Stadsmuzikanten hebben gezien, een standbeeld direct naast het stadhuis (adres: Am Markt). Het verhaal van de ezel, hond, kat en haan komt uit het gelijknamige sprookje van de gebroeders Grimm. In 1953 maakte beeldhouwer Gerhard Marcks deze sculptuur. Verschillende verhalen over het beeld doen de ronde. Zo zou het aaien van de neus van de ezel geluk brengen. Volgens Johann is dit een perfect begin van je bezoek aan Bremen: "Je weet zeker dat je de rest van je verblijf wordt overladen met geluk." Een ander verhaal stelt dat als je met beide handen de voorbenen van de ezel vasthoudt, een wens in vervulling zal gaan. Aan de glimmende voorbenen en neus van de ezel kun je duidelijk zien dat er al heel wat wensen zijn uitgekomen.

Bremer Ratskeller

Naast de Bremer Stadsmuzikanten vind je het restaurant Bremer Ratskeller. In 1405 diende het gebouw als wijnkelder voor de stad: eindeloos veel wijnen werden hier opgeslagen. Tegenwoordig kun je er genieten van regionale gerechten en, uiteraard, de beste wijnen. Vooral de *Labskaus* is erg bekend: een gerecht van gerookte ossenborst gemengd met aardappelpuree dat wordt geserveerd met spiegeleieren, rode biet, augurk en zure haring. Een traditioneel zeemansgerecht.

RATSKELLER-BREMEN.DE

Markthalle Acht

In het centrum vind je Markthalle Acht: een grote markthal met meer dan twintig restaurants en cafés. Johann brengt hier veel tijd door met zijn vrienden. Iedereen kiest zelf bij welk restaurant hij of zij het eten haalt, waarna ze zich samen aan een grote tafel in het midden van de hal verzamelen.

MARKTHALLEACHT.DE

Osterdeich

Bij een bezoek aan Bremen mag een wandeling langs rivier de Wezer niet ontbreken, via de Osterdeich. In de zomer is deze dijk een wilde plek om gezellig met vrienden te picknicken. De uitgestrekte groene velden lenen zich hier perfect voor en er is plek voor iedereen.

Paula Modersohn-Becker Museum

Bremen heeft verschillende musea zoals het Übersee-Museum en de Kunsthalle. Een museum dat vaak vergeten wordt is het Paula Modersohn-Becker Museum. Dit laat het leven zien van Paula Modersohn-Becker: een bekende lokale kunstschilder die veelal wordt verbonden met het Duits Expressionisme. Het moederschap en het huwelijk staan centraal in haar werken, ook het streven naar eenvoud is een terugkomend aspect. Door de persoonlijke boodschap in de schilderijen voelt het museum zeer intiem aan.

BOETTCHERSTRASSE.DE/
PAULA-BECKER-MODERSOHN-HAUS

Holtorfs Heimathafen

Een van de oudste winkels van Bremen is de Holtorfs Heimathafen. Vroeger werden hier producten uit de koloniën verkocht zoals koffie en chocolade. Tegenwoordig gaan er allerlei soorten broodjes, lekkernijen, koffie en dranken over de toonbank. Het bijzondere aan deze winkel is dat vrijwel alles handgemaakt is. Behalve een winkel is het ook een soort van klein museum: de oude bar, planken vol verschillende dranken en producten kunnen zo in een film.

HEIMATHAVEN.COM/HEIMATHAVEN-BREMEN

Das Viertel

Bremen is verdeeld in verschillende wijken. Zo heb je Schnoor, de enige middeleeuwse wijk in de stad. Das Viertel is de meer alternatieve moderne wijk, met talloze cafés en restaurants. Het is de favoriete plek van Johann om de avond door te brengen. Hij raadt aan te beginnen bij restaurant Litfass, dat een groot terras heeft waar je je ogen uitkijkt bij alles wat op straat gebeurt.

LITFASS-BREMEN.DE

Kastens Hotel Luisenhof

Wil je in de watten worden gelegd? Kies dan voor Kastens Hotel Luisenhof in het centrum van de stad. Al generatieslang staat dit vijfsterren superior hotel voor traditie in combinatie met modern comfort. Het is een begrip, of het nu gaat om belangrijke conferenties, familiefeesten, exclusieve restaurantbezoeken of een kort verblijf. Met een overnachting in een van de 149 geluiddichte kamers is het de ideale uitvalsbasis voor ontdekkingen in de prachtige stedelijke omgeving en het natuurschoon van Hannover.

KASTENS-LUISENHOF.DE

Bremer Rollo

Een persoonlijke tip van Johann is de Bremer Rollo. Die móét je een keer gegeten hebben. Hij vergelijkt het zelf met dürüm, maar dan nog beter. Het is een soort wrap met vlees naar keuze, sla, tomaat en de bekende Rollo-saus. De beste plek om deze lekkernij te halen is Tandour (adres: Sietwall 5). Johann: "Dit is de ultieme streetfood experience van Bremen."

HANNOVER

Hannover is de hoofdstad van deelstaat Nedersaksen. Een stedelijke vibe komt samen met een groene omgeving. In gesprek met Daniel Pflieger kom ik meer te weten over deze stad. Zijn bedrijf GeheimPunkt heeft alles te maken met geocaching, een soort schatzoeken voor volwassenen. Op talloze locaties wereldwijd liggen zogenaamde 'caches' verstopt, die door middel van GPS-signalen gevonden kunnen worden door deelnemers aan het spel. Daniel hoopt dat hij, wanneer het weer mogelijk is, geocaching trips naar bestemmingen over de hele wereld mag organiseren. En hij kijkt er uiteraard ook naar uit om geocachers in Hannover te ontvangen. Met enthousiasme deelt hij zijn favoriete adresjes in Hannover.

Local: Daniel Pflieger
Onderneming: GeheimPunkt
Info: Geheimpunkt.de

Ga met de diagonale lift naar de top van het Neues Rathaus van Hannover op ruim 97 meter hoogte. De gebogen lift is uniek in de wereld: onder een hoek van 17 graden overbrugt hij de 43 meter tot aan de galerij in de koepel boven op het stadhuis. Bovenaan word je beloond met een fantastisch uitzicht over Hannover

Neues Rathaus

Wat niet mag ontbreken tijdens een bezoek aan de stad is een bezoek aan het Neues Rathaus. Ga met de diagonale lift naar de top van het gebouw op ruim 97 meter hoogte. De gebogen lift is uniek in de wereld: onder een hoek van 17 graden overbrugt hij de 43 meter tot aan de galerij in de koepel boven op het stadhuis. De ramen onder en boven de cabine kunnen tijdens de reis verduisterd worden. Maar als je de echte ervaring wilt hebben, kun je meekijken hoe de lift naar boven raast. Boven aan de top word je beloond met een fantastisch uitzicht over de stad en de heuvelrug van de Deister in de verte.

VISIT-HANNOVER.COM

Me and All Hotel

Dit nieuwe fancy verblijf vind je ten zuiden van de historische Altstadt. Er hangt een sfeer van luxe en comfort te midden van een urban interieurstijl. De stijlvolle, moderne kamers laten je helemaal thuisvoelen tijdens een bezoek aan Hannover. Nog niet genoeg redenen om hier te blijven slapen? Misschien overtuigt de heerlijke spa met sauna je dan wel. Dat is pas lekker ontspannen na een drukke dag stedentrippen.

HANNOVER.MEANDALLHOTELS.COM

Restaurant Jante

Voor een indrukwekkende combinatie van uiteenlopende smaken, kwalitatief hoogwaardige producten en een uitmuntende presentatie moet je naar restaurant Jante. Chef-kok Tony Hohlfeld verrast je met maandelijks wisselende creatieve menu's, die worden aangevuld met een zorgvuldig gekozen selectie wijnen van sommelier Mona Schrader. Beleef de persoonlijke en vriendelijke sfeer, die wordt geperfectioneerd door heerlijke gerechten en wijnen.

JANTE-RESTAURANT.DE

Beef and Reef

In de Südstadt vind je steakhouse Beef and Reef, waar – zoals de naam al verkapt – de lekkerste steak- en visgerechten worden geserveerd. Ook Daniel komt hier regelmatig voor een heerlijke entrecote of kabeljauwfilet. Wat drank betreft heb je hier een ruime keuze aan gedistilleerd, internationale topwijnen en cocktails. Een heerlijke plek om je dag in Hannover af te sluiten.

BEEFANDREEF.DE

Uitzicht vanaf het Neues Rathaus.
© HMTG Christian Wyrwa

24grad Kaffee Rösterei

De beste koffie van Hannover vind je volgens Daniel bij 24grad Kaffee Rösterei in de Nordstadt. De geur van verse koffie zweeft hier door de straten, waardoor je al van ver verleid wordt voor een pitstop. Deze kleine branderij biedt zes verschillende espressovarianten en tien tot twaalf koffiesoorten aan. Zelfs het branden van de koffie gebeurt ter plaatse. Tel daarbij op dat het bij 24grad ook nog eens hartstikke gezellig is door de huiselijke inrichting, en je hebt eigenlijk geen argumenten om hier niet naartoe te gaan.

24GRAD.NET

Niedersächsisches Landesmuseum Hannover

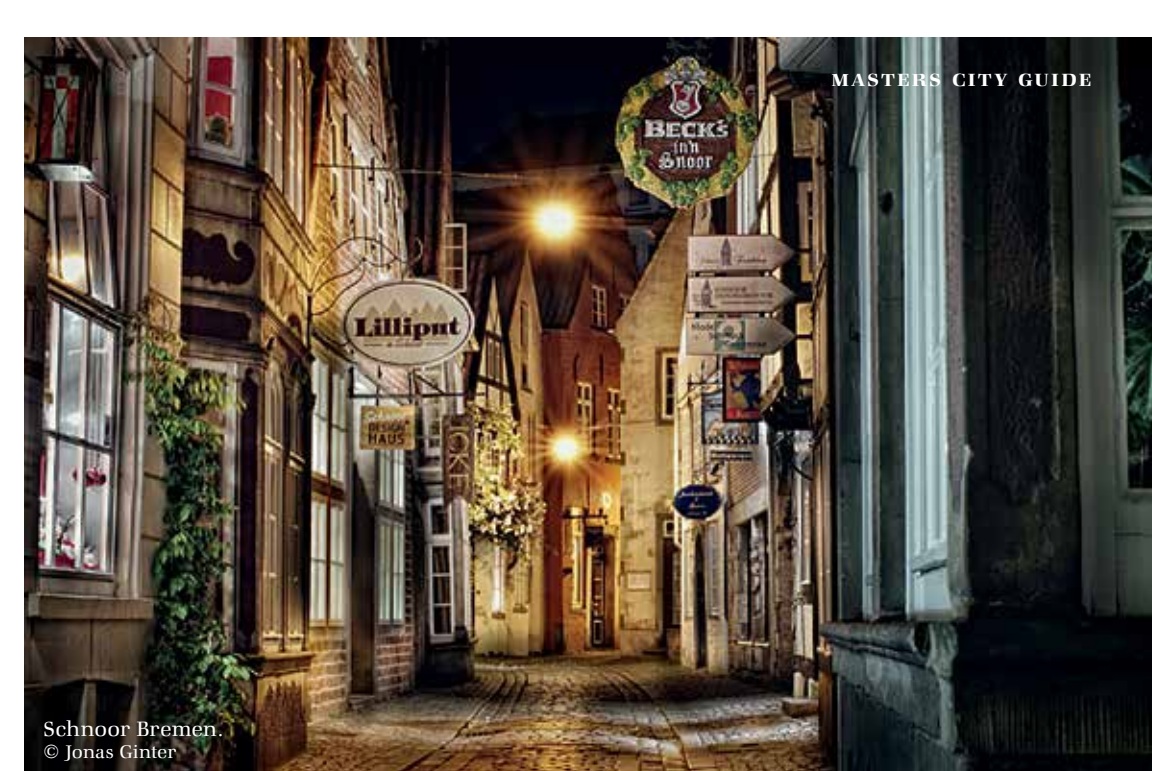
Het grootste staatsmuseum van Nedersaksen ligt niet ver van de Maschsee, een kunstmatig meer. Ruim honderdvijftig jaar geleden is het Niedersächsisches Landesmuseum Hannover ontstaan uit de inzet van geïnteresseerde burgers. Zij wilden de tentoonstelling van uiteenlopende kunstwerken toegankelijk maken voor een breder publiek. Het museum heeft nu verschillende collecties beeldende kunst, lopend van de middeleeuwen tot de moderne tijd, die worden gepresenteerd in drie 'werelden': NaturWelten, MenschenWelten en KunstWelten. Dankzij rondleidingen, lezingen, evenementen en een educatief programma wordt je bezoek een ware belevenis. Nog een speciale tip van Daniel: in het museum vind je ook een dierentuin.

LANDESMUSEUM-HANNOVER.DE

Geocaching

Geocaching is een schatzoeken voor volwassenen, waarbij gebruik wordt gemaakt van GPS-apparatuur. Deze jacht laat deelnemers navigeren naar specifieke coördinaten, om op zoek te gaan naar de 'cache' die daar verborgen moet zijn. Deze bevat altijd een logboek, waarin de vondst wordt genoteerd. Daniel organiseert met zijn bedrijf GeheimPunkt normaal gesproken zelfs speciale reizen naar het buitenland om op die bestemming een geocachingtocht te ondernemen.

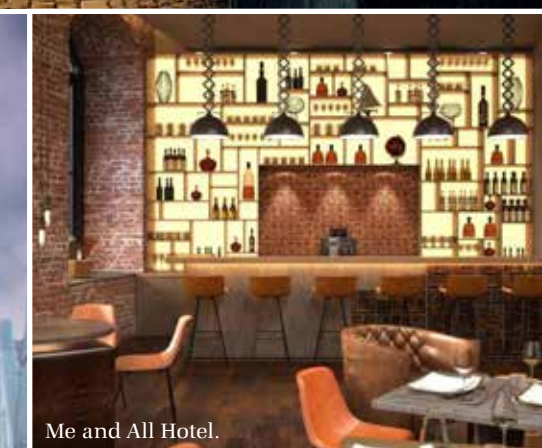
GEHEIMPUNKT.DE

Schnoor Bremen.
© Jonas Ginter

Bremer Stadsmusikanten.

Me and All Hotel.

Niedersächsisches Landesmuseum Hannover.

Restaurant Jante.

24grad Kaffee Rösterei.

Südstadt district.
© HMTG Christian Wyrwa

Sint-Petruskerk

Englischer Garten.
© Joerg LutzStreet art in München.
© Thies JanknechtMUCA
© Nicanor GarciaLocal: Tilman Ludwig
Onderneming: Tilmans Biere,
Frisches Bier & Bierkiste
Info: Tilmansbiere.de

München was de pionier binnen de Duitse graffiti-scene. In de jaren tachtig kwamen kunstenaars vanuit de hele wereld naar de stad om hun bijdrage te leveren aan de vernieuwende street art. Benieuwd hoe dat vandaag de dag eruitziet? Zet dan koers naar de Tumblingerstraße

dan een bezoek aan Duitslands eerste museum gericht op straatkunst: het Museum for Urban and Contemporary Art (MUCA).
MUCA.EU

Englischer Garten

Wat bier betreft zit je hier goed: nergens in Duitsland is het toegestaan om op straat alcohol te nuttigen, alleen in München wel. Scoor een koud biertje en strijk neer in het gras langs rivier de Isar om te genieten van de lokale sfeer. Kies voor een van de groene gebieden aan de rand van München of begeef je naar het park Englischer Garten, midden in de stad. Kun je direct een kijkje nemen bij de Eisbachwelle, de beroemde golf in de rivier waar dagelijks talloze surfers hun kunsten laten zien. Nog een pluspunt: midden in het park is een fijne Biergarten, waar je jezelf tegoed kan doen aan een pul lokaal bier.

Fietsen door de stad

Hoewel Tilman weinig tijd heeft, trekt hij er graag fietsend op uit en in rond de stad. Dat is wat hem betreft ook de beste manier om de stad te ontdekken. Mede door de aanwezigheid van een uitgebreid netwerk van fietspaden.

Wirtshäuser

Een specifieke tip voor een eetadres heeft Tilman niet, hij raadt vooral aan om aan te schuiven bij een traditioneel Wirtshaus. Dit type horeca lijkt een combinatie te zijn van een bar en restaurant: je proeft hier de lekkerste lokale bieren en geniet van de meest authentieke streekgerechten. Kortom: bij een Wirtshaus maak je op de beste manier kennis met de lokale bier- en spijscultuur. Grote kans dat je hier ook een aantal inwoners in lokale klederdracht tegenkomt en kan aanschuiven bij een gezelschap aan een lange tafel.

Frisches Bier

Wat mij betreft is Tilmans eigen bar ook een adres om niet over te slaan. Frisches Bier startte hij samen met zijn vriend Max in het gezellige en creatieve Schlachthof Viertel. In deze bar vind je maar liefst veertien taps met wisselende bieren. Uiteraard zijn de bieren van Tilman zelf te proeven, zoals 'Helles' gemaakt met Amerikaans hop. Ook vind je hier speciaalbieren van andere kleine brouwers. De U-vormige bar nodigt uit om aan te schuiven en zo op een gemakkelijke manier in gesprek te raken met andere gasten. Met een beetje geluk is Tilman zelf aanwezig om een praatje met je aan te knopen.

FRISCHESBIER-MUENCHEN.DE

home away from home noemen. In München vind je twee vestigingen: in het centrum van de stad en in Giesing, dat zelfs nog ouder is dan de Altstadt. Lekkere bijkomstigheid: de biertjes van Tilman zijn verkrijgbaar in de hotelbar.
BOLD-HOTELS.COM

Bahnwärter Thiel

Tegenover de winkel Bierkiste vind je het Bahnwärter Thiel, dé creatieve uitspatting van München. In een verzameling oude scheepscontainers hebben artiesten hun onderneming of atelier gevestigd. Kom daar in contact met fotografen, pottenbakkers en andere creatieven, terwijl je geniet van de pure underground sfeer van München. Alles wat je hier vindt is authentiek en handgemaakt. Vergeet vooral niet om een kijkje te nemen bij goud- en zilversmid Lena Munzig, de vrouw van Tilman Ludwig.
BAHNWAERTERTHIEL.DE

Sint-Petruskerk

Een bezoek aan de Sint-Petruskerk, door de locals ook wel 'Alter Peter' genoemd, is een absolute must. Gelegen tussen de grote pleinen Viktualienmarkt en Marienplatz biedt deze kerk een oase van rust in de drukte van de stad. Hoewel de rust in de kerk fijn is, is het vooral de toren die het bezoek interessant maakt. Via een smalle wenteltrap kun je naar de top van de kerk voor een fenomenaal uitzicht over het centrum van München.

Street art & MUCA

Tegenwoordig is het op veel plekken in München verboden om straatkunst te creëren, maar vroeger was dat anders. München was de pionier binnen de Duitse graffiti-scene. In de jaren tachtig kwamen kunstenaars vanuit de hele wereld naar de stad om hun bijdrage te leveren aan de vernieuwende street art. Benieuwd hoe dat vandaag de dag eruitziet? Zet dan koers naar de Tumblingerstraße. Volgens Tilman is dit een belangrijke plek voor de lokale kunstscene als het om hedendaagse kunst gaat. Doordat dit een van de weinige legale plekken is om graffiti te spuiten, veranderen de mooie tekeningen continu. Krijg je geen genoeg van street art? Breng

MÜNCHEN

De derde stad van Duitsland is vooral bekend vanwege de lokale FC Bayern en het Oktoberfest, maar München heeft veel meer te bieden. In een gesprek met Tilman Ludwig leer ik een andere kant van de stad: die van de creatieve, kleine ondernemers. De in München geboren en getogen Tilman brouwt zijn eigen bier, inmiddels in maar liefst negen varianten. Daarnaast heeft hij zijn eigen bar en sinds augustus 2020 een eigen winkel, genaamd Bierkiste. Tilman: "Mensen kunnen hier terecht voor onze bieren, maar ook andere nationale en internationale speciaalbieren. Na corona hopen we nog meer mensen te verwelkomen, ook uit Nederland!" Als geboren en getogen inwoner van München deelt hij maar al te graag zijn favoriete adresjes.

BOLD Hotel

Er is voor ieder wat wils als het aankomt op accommodaties in München. Tilman raadt het BOLD Hotel aan: stoere uitstraling, moderne en kwalitatief hoogwaardige designmeubelen, natuurlijke tonen en kamers die van alle gemakken voorzien zijn. BOLD Hotel slaat een nieuwe weg binnen de hotellerie in, en dat ook nog eens voor een fijne prijs. Met recht mag dit hotel zich een